

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Torat emet

Abraham Josua Heschel

עשוהי מהרבא, לשה

Lemberg, 625 = 1865

אראו תשרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9406

לעשות שליחות כזו להוציא הקדושה מחוקף הגלות. וזהו שהשיב לו ה' חף שהיא שליחות גדול הערך ועבודת קשה להוציא נוי וחלסיו מן הגלות כביכול. אעפ"י אל תירא כי בחינה נבואה יש לו כח גדול הנעלם והנסתר המסייע לך ו"ש כי אחיה עמך והוא שם נסתר כמדוע ר"ל שם אחיה ממלא עליון אעשה להם נפלאות והבן.

פרשת וארא

בפסוק

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדי' אוחס. האי וגם אינו מובן דודאי מי ישמע אלא הוא ית' לבדו בכל קראינו אליו אך י"ל דהנה כתיב בפי' שמות ויאמרו בני ישראל מן העבודה ויצעקו ותעל שועתם אל חלקים מן העבודה. דהנה ב"י ה' במצרים במדרגה פחותה. ובאמת תחילת לעקתם היה מחמת צער ושעבוד גופם בחימר ובלבנים: אך בתוך לעקתם התישבזו א"ע בשכלם למה זה לעקתם על עבודה וקושי השעבוד של גופם והלא גם השמות המה בשעבוד גדול ויותר יש לצועק על רוחניות השעבוד והגלות של הקדושה. ואז התחילו לצעוק בלבם על שעבוד השמות ועל ביטול עבודת השם. וז"ש ויצעקו ותעל שועתם אל ה' ר"ל שהיה עלי' לקול שועתם ולעקתם ע"י שהיה מתישבים א"ע והתחילו לצעוק על ביטול רפיון עבודת השם. וז"ש שועתם מן העבודה. ושוב התחממו יותר והבינו בשכלם שגם זה לא טוב. שעי' שעבוד וגלות של פרעה יתעוררו עצמם לשוב בתשובה וגם זה לא נאה לזרע ישראל שהתעוררות התשובה יבא ע"י הרשע כמו פרעה שהוא יקרב לבם לאביהם שבשמים. והתחילו לצעוק ולהתחרט על הלעקה הקודמת וזה לא היה גלוי מחשבותם ולבם הנשבר כ"א לפניו י"ת שהוא בוחן לבות ויודע מחשבות אדם. וז"ש גם אני שמעתי את נאקת בני ישראל ונאקת בני ישראל אשר לועקים אשר מצרים מעבדי' אוחס ר"ל שמצרים יהי' גורמים לקרב ולעורר את ישראל לעבודתו ית"ש ועי"ז יחזרו בתשובה וזה מאוד הי"ר להם לכן אזכור את בריתי ר"ל ראוי להם שאזכור את זכרון הברית הדביקות הקדושה הגדולה שהיה בינו ית"ש לאבותינו הקדושים אותו הברית אזכור ואשפיע להם ואגאל אותם:

בפסוק

ויאמר משה אל פרעה התפאר עלי למתי אעתיר לך ויאמר למחר פירש"י התפלל היום שיכרתו למחר כו'. ולכאורה מני"ל לרש"י זה. אף דלשון הפסוק תורה על זה תכ"ת קשה על פרעה גופי' שיקבל א"ע להיות מעונה ב'סורין עוד יום א' על לא דבר אך י"ל באמת פרעה לא האמין בניבואת משה רבינו וזהו חושב בדעתו שמהם מפי עלמו אומר כל הדברים האלה לך ראה משה להראות לו שהוא נביאו נאמן ביתו וככל היוצא מפי כן מקיים הוא ית' כחפצו ורצונו של משה. וזה שאמר משה לפרעה התפאר עלי. ר"ל תן לי איזה נסיון והתפארות שתבחון

היחמם הכחוב. וכן שלא שינו את שמתם ולשונום אבל לכל מה היה ערומים מחורה ומתלות כמו שאמר הכחוב ואת ערום ועי"ז הסתכל משה רבינו בשפלות של ישראל שאינם נראים לעשות להם נסים ולגאול אותם ע"ז אמר לו השם ומה ראיתי את עמי כל מקום שנכר עמי בחורה. הכוונה אמיתית הוא על מי שהוא עני בדעת בחורה ובמלות. והוא שאמר לו השם אתה ראה בחסרון ובשפלות ישראל אבל עיני לא השגחת עליהם בשלימות ואני ראה ראיתי ראי' כפולה עניות של עמי וראיתי שזה העניות של עמי כל זה בא להם אשר במצרים שזה גורם להם אשר המה מעורבים בין ומה התצרות הללו אשר הם שורש הרע ואין זה חידוש על מצרים להיוחס שקועים בין גילולי תועבות מצרים: אבל את לעקתם שמעתי מפני נונשיו' נונשיו' דייקא כביכול שהשכיני' בהם בגלותא כי ידעתי מכאוביו ועמו אחי בצרה ולכך דיבר בתוך הקנה כמבואר במדרש גלל כן. ואמר להגילו מיד וי"ד אני לירד להס' ולהגילי אותם ולהפרידם משעבוד וגלות וזה י"ג כמות בישראל לדיקים ובינונים ורשעים ונדרם מצב הכחוב ג' עליות בני בחינות נגד הכת החשובים אמר בעלותם. ונגד הכת השני אמר אל ארץ זבת חלב ודבש וי"ד ג"כ ארץ הרומיות תלא טובות והשפעות המכונים שם חלב ודבש אך לא ארץ עליונה. ונגד הפחותים שבהם אמר אל ארץ הכנעני כנ"ל עכ"פ יעלו אל ארץ ישראל ויחזקו את עמך שם מקום הכנעני. ופחה ר"ל הנה בתוך המצרים אשר נשא ונתן הקב"ה עם משה אמר הקב"ה הנה נאקת בני ישראל בא אלי כמבואר בזוהר ואלה שמות בני ישראל כל מקום שנאמר בני ישראל תרומו על רחיבא קדיש' ויחזקו את עמך שירדו עם יעקב למצרים וגם להם היה זה מאוד בלות מצרים. וז"ש לעקת בני ישראל באה אלי וזמן כבא מרום אשר עם בני ישראל בגלותא. וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחים אותם קאי על מלאכי' קדושים אשר היו שמה:

גימ'ר

ורא: חס ה
ר ה' ב
שהש
עליו
במדר
בחינ
בל מכל
ער לע
ורצו
ד מן
כתי' ב
היה ש
ורה וה
ישראל
כל אשר
את ה
שגשג
מתי ש
ר סני
הביא
מעורר
ך כלל
מן ה
שועת
ימא דר
וחיים
כ"י ה

שחבטו אס כניס דברי : וזו שהתחכם פרעה וברר לעמו על הזמן שיסירו על מחר . ובאמת זכו התפלות גדול שיחלל היום שיכרתו למחר . דהנה באמת כל איש ישראל אשר הוא בלתי ח"ו כשמתפלל אליו ית"ש ומעורר רחמינו אז תיכף נחלץ מלפניו כיון שהרחמים גוברין והדין נמתקין אז מניח נסתלק הצער וה"ח להתעבב יותר וזו שהראה לו משה שמה שיסיר ה' את מכות הכפרדים מעם פרעה לא הוא בשביל שנתמלא רחמים על פרעה דבאמת כתיב באבד רשעים רינה אלא שהקב"ה עושה חפצו ורצונו של משה שהתפלל עבורם כדי שלא יהיה תפלתו ודבורו ריק . וזו שאמר משה כדברך שאתפלל היום ואקבע זמן על מחר ומה תראה שהקב"ה עושה רצוני ויכבד יצועתו עד יוס מחר עבורי כאשר אקבע הזמן ומה תדע שאני נאמן בימו והוא באמת התפלות גדול שמתוך נסיון יכיר חשיבות משה ועיין באור החיים שדיבר קצת מזה :

בפסוק

ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלקיים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך כו' . איתא במדרש שאו שערים ראשיכם וזו פתח עולם ויבוא מלך הכבוד לתם נקרא שמו מלך הכבוד שחלק מכבודו ליראיו מלך בשר ודם אינו נקראים בשמו . אבל הקב"ה קראו למשה בשמו אלקיים כמ"ש ראה נתתיך אלקיים כו' דשורש הדיבר דהשערים והפתחים של העולם הנה הדיקים שבדור דבוודאי אין אנו משיגים להבורא ית"ב"ה . לא מחסידתו ולא מגדולתו וידו הגדול והתקיפה וגבורותיו הקדושים וכל לרכי כני ועי"ז יכיר גדולת הבורא ברוך הוא אשר יש משגיח ופועל בארץ דהס פותחי השערים עליונים להריק שפע וברכה לנכנסת ישראל ושערים נקרא הדיקים הגדולים . והקטנים נקראו פתחי עולם . והקדוש ברוך הוא נתן כמו לדיקים וחלק מכבודו להם . מי זה מלך הכבוד ה' לבאות ר"ל אות בצבא דילי ר"ל אף שהקב"ה נתן לדיקים כח וגדולה אעפ"כ הם מתיחסים הכח לשמו ית"ו ויודעים שאין זה כחם רק של הש"ת ב"ה וב"ש אבל אומת העולם כשנתן להם אמת כבוד אז מכחישין כח וגבורה של מעלה . אבל בצבא דילי הוא לבאות ישראל הוא אות שהוא מלך הכבוד אף שחלק להם מכבודו . והשאר אינו זוכר כראוי והחכם יבין מדעתו :

פרשת בשדה

בפסוק

הני עומד לפניך על הצור . והכית בצור וילאו מים רבים ושתה העם . הקושיוא מפורסמת האין שייך אלל הקב"ה לומר דעומד שם . הלא מלא כל הארץ כבודו וליה אחר פיו מיני . ואין יתכן לומר שעומד אלל הצור . דמשמע דהוא עומד רק במקום הזה חליה . אך השורש הדבר הוא כך . דהנה ידוע דבבי רבותינו ז"ל שאין עמידה אלא תפילה שאמר ויעמוד פנחס ויפלל . דלכאורה אינו מובן דכי לא מלינו זולת זה שום עמידה

באדם כ"ח בחפלה דוקא . ובדאי כיוונו לאיזה דבר שכל ולא כפי פשטות הענין . אבל שורש הדבר הוא דבאמת דח"ו לא דיברו מן האנשים פחותי הערך . רק מן אנשי לבב השלימים ביראת ה' ובתורתו ובאלו אמרו חז"ל דאלל לא שייך עמידה כלל דכל ימיהם הם הולכים בשכלם ומתעבבות ממדריגה למדריגה ומעולם לעולם העליון כי כשהאדם רוצה לבקש סבורה כל העולמים ולבוא (לעבודות) ולעבודות האמתיות ולהיות אליו ית"ש לרץ האדם לחפש יומם ולילה ע"י התורה והמצוות וע"י ציופי אומיות ותיבות וסמותיו הקדושים וע"י מלאכיו הקדושים שבכל עולם ועולם ובכל מידה קדושה וה"ח להיות כלל במעמד אחד . וזה הדיקים נקראו מהלכים ולא יצויר כלל עמידה . זולת בחפלה דהוא הדביקות וחיבור אל הבורא ית"ש דהאדם עד שמיני לחפלת עמידה אז הולך דרך השתלשלות העולמות ע"י השירות והשתעבדות ופסוקי דזמרה שאומרים אז בכל פעם משיג אדם שכל יומו דרך מידות הקדושים . אבל עינין לא הגיע לדבר אל המלך בעלמו להיות דבוק אללו ממם בלי שום מסך המבדיל והפסק וחלל חפילו של קדושה עליונה זולת אורו ית"ש אין סוף הפשוט לבד ולכן נקרא עולם האצילות שהוא מלאך אללו שהאדם עומד אללו ית"ש ממם כביכול . וזו בחפלת ש"ע שאו האדם עומד בעולם האצילות ואין שום מסך והוא מפסיק בין האדם לקונו רק אור אין סוף המקיף את האדם מכל לדדיו ולפני ה' ישפך שימו ממם משא"כ מקודם שהגיע לחפלת ש"ע אינו דבוק עם המלך . אע"ב דבחינו הנה כלל עולם ועולם . מ"ע אינו מגלה עצמותו ית"ש זולת ע"י לבושים שבכל עולם למשל כשהאדם הוא בפסוקי עשרה בקרבנות אז הוא דבוק באצילות דעשי' וכן בפסוקי דמטה הוא מתקרב יותר אל עולם המלאכים והוא באצילות דעשי' וכן בברכת יוצר הוא בעולם השרפים באצילות דעשי' אשר מגיע האדם לחפלת י"ח שהוא דבוק באצילות דאצילות ומשם אין לילך יותר כי כיון שרץ האדם (וליייר בשכלו) להחלייר בשכלו ולהיות דבוק במחשבתו בדביקות האמתיות האין הוא עומד לפני ית"ש לבדו ומעטף אותו והוא מתחיל אליו כבן המצטנע לפני אביו ומסדר בקשתו ושם לא יצא הליכה . ולכן נקרא הש"ע תפלת העמידה כי שם אדם עומד לפני רבו . והנה בודאי כפי מה שאנו עושים ומקדשים את עצמינו למטה כמו כן אנו מעוררים את הרוממה למטה ואם כן כשאנו באים במדריגה של עמידה לפניו ית"ל לבד אז גם הוא ית"ש ית"ש כביכול לפנינו ור"ל כמו שאנו עומדים לפניו ומדבקים מחשבותינו אל נקודת אמתיו שהוא אלקות ית"ש שהוא שורש הכל והוא הנקודה הפימית המחי' הכל כך הקב"ה ממלאם א"ע ומעמד א"ע על נקודת ישראל שהם נקודת מחשבתו אשר בשבילם עלה ברצונו לברוא את העולמות והכל כדי להטיב לזרע ישראל והם עיקר הממשל ואכן הראשם שמתנה הושחת העולם . שכני' הם יסוד העולמות ועבורם נברא הכל כדי לשמם ויהי ללרכי ישראל ומשעבדים